

De l'ós seguit a l'ós seguit

L'ós bru del Pirineu, el retorn d'un mite

Antoni Plans
i Lladós,
representant
de DEPANA al
PNAESM

Crònica d'un extermini

- 1900: 150-200 óssos.
- 1950: 75 óssos.
- 1970: 30 óssos.
- 1975: 25 óssos.
- 1985: 15 óssos.
- 1990: 8 a 10 (7-8 occidental i 1-2 central).
- 1995: 4 a 5 (4 occidental i 1? central).
- 1996 i 1997: Reintroducció.

La raó de la davallada va ser la persecució implacable per part de l'home.

L'ós no ha desaparegut del Pirineu.

La reintroducció

- Anys 90: Només quedaven 5 exemplars.
- 1996-1997 Projecte LIFE: Reintrodueixen 3 exemplars (ósses Giva i Melba i l'ós Pyros).
- 2006 s'alliberen 5 exemplars (ósses Hvala, Paloma +, Sarousse i Franska + i l'ós Balou).

Presentació de
Frank Capdevila i
Carcassona,
responsable
dels projectes
Óssos
i Pirineu Viu de
DEPANA

·Bona adaptació al Pirineu: Bon estat hàbitat que permet acollir població viable. Nombroses reproduccions.

·Han utilitzat les mateixes àrees que els óssos autòctons pirinencs.

·Verificat creuament autòctons-reintroduïts.

·L'origen Eslovènia, quasi idèntics als autòctons.

La reintroducció va ser una mesura indispensable per evitar la seva desaparició definitiva.

La Unió Europea considera l'ós bru com a "espècie d'interès comunitari prioritària".

Situació actual al Pirineu

·Viuen al Pirineu uns 25 exemplars dividits en 3 grups: 3 al P. Occidental, 20 al Central i 2 a l'Oriental.

·Els óssos del P. Central s'han expandit cap al P. Occidental i Oriental, demostrant connexió biològica entre nuclis.

·Les zones més freqüentades a Catalunya són la Val d'Aran, el Pallars Sobirà, l'Alta Ribagorça.

·L'any 2010 han nascut 4 cadells d'ós al Pirineu (2 a Aran + 2 a Pallars Sobirà-Coufflens).

L'ós bru a Europa

·A Europa (excloent Rússia) es calcula una població d'aprox. 14.000 exemplars.

·Sud d'Europa està en perill d'extinció: Grècia 200, Cantàbric 170, Abruzzo 50, Trentino 25 i Pirineu 25.

·Europa oriental hi ha importants poblacions i es gestiona la caça.

·També al nord d'Europa hi ha bones poblacions: Suècia (1.200 ex.), Noruega (200 ex.) i Finlàndia (1.000 ex.).

·A Europa s'han fet 3 reintroduccions: Àustria, Pirineu, i al Trentino italià. Totes s'han realitzat amb óssos eslovencs, en uns 500 exemplars.

L'ós bru a la Serralada Cantàbrica

La població de l'ós cantàbric va quedar fragmentada, a la primera meitat del segle XX, en dues poblacions genèticament incomunicades, denominades oriental i occidental:

Oriental 2.500 km²: nord-est lleonès, nord Palència i sud Cantàbria, est asturià. 30 exemplars. Amenaçat.

Occidental, 2.600 km²: sobretot Astúries, també l'Alto Sil lleonès i ocasional Lugo. 140 exemplars. En expansió.

Anys 90: Mínim poblacional (60-80 exemplars).

2010: Record 21 osses amb 43 cadells.

És un model pel Pirineu.

L'ós bru a Itàlia: 3 petits nuclis

Abruzzo: Població autòctona. Estable o en disminució. Hi habiten uns 40 exemplars.

Trentino: Reintroduïts 10 óssos entre 1999 i 2002 al Parc Natural d'Adamello Brenta. Avui hi habiten 25 ex. En creixement. Irradia exemplars per l'arc alpi que han arribat a Alemanya, Suïssa i Àustria.

Friuli: Arribada espontània d'exemplars procedents d'Eslovènia. Menys de 12. Acceptació social indiscutible: símbol dels parcs i de l'ecoturisme.

Bones notícies l'any 2008 als Abruzzo: 6 ósses amb un total de 10 cadells.

Biologia de l'ós

Alçada: 170-220 cm.

Pes: Mascles de 80 a 240 kgs. Femelles de 65 a 170 kgs.

Descripció: Extremitats gruixudes i curtes. Cua curta. Cap gran. Orelles petites i rodones.

Sentits: Oïda i olfacte molt desenvolupats. Vista deficient. Molt intel·ligent.

Color: Variable: crema, marró o quasi negre (varia segons llum i estació).

Longevitat: Estat salvatge màxim 30 anys.

Comportament ecològic: Hàbits solitaris. Crepuscular i nocturn. Bon nedador i trepador d'arbres.

Reproducció: El zel va de maig a juny. Els cadells, d'1 a 3, neixen al gener a l'ossera i pesen uns 350 grams. La mare estarà amb ells fins els 18 mesos. Els germans estaran un any més junts.

Amenaces: Les principals són el furtivisme, i la fragmentació i destrucció de l'hàbitat.

Hivernació

Comença novembre-desembre, i acaba febrer-abril, depenent de les condicions climàtiques. En hiverns suaus i aliment disponible poden no hivernar. Femelles amb cries estan més temps hivernant.

La hivernació es fa en caus amagats i de difícil accés. Les osseres poden ser reutilitzades. Fan llits vegetals.

La temperatura corporal baixa 5 graus de 38 a 33 graus i les pulsacions de 40-50 a 10 per minut. Encara que estiguin hivernant poden reaccionar en poc temps davant d'una amenaça.

Rastres de l'ós

Les petjades: A qualsevol lloc, des de les altes muntanyes, a la neu i al fang són més fàcils de veure.

Excrements: Grossos i varien al llarg de l'any en funció de la seva alimentació. Parcialment sense digerir.

Esgarrapades: Són un signe de comunicació entre els óssos.

Pèls: Normalment als troncs on es rasquen o a filferros (a vegades posats amb l'objectiu de recollir-los).

Hàbitat

Alimentació

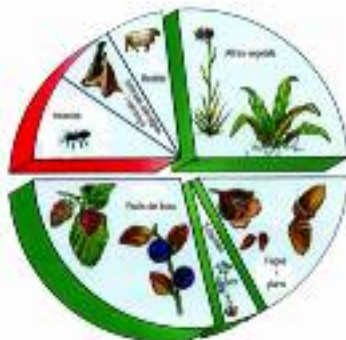
·La seva alimentació és majoritàriament vegetal (75-80%):

Primavera: Herba tendra i plantes de zones supraforestals.

Estiu: Fruits del bosc com nabiu, gerds, cireres, prunes, etc.

Tardor: Aglans, fages, tubercles, castanyes (molt important).

·20/25% carnívora: mamífers salvatges i domèstics (carronya), insectes.

La caça i l'ós

·La caça responsable i ben gestionada és perfectament compatible amb la presència de l'ós.

·La Fundació Oso Pardo té acords amb 12 societats de caça regionals que totalitzen més de 4.000 caçadors. Amb aquestes societats té acords de gestionar 280.000 hectàrees.

·Cal prendre unes precaucions mínimes en l'exercici de la caça respecte a l'ós:

- S'han d'evitar batudes amb gossos a les zones on es detecti una femella amb cries.
- Cal evitar caçar prop de les osseres on hivernen els ósos.
- La implicació dels caçadors és un factor clau per al futur de l'espècie.

Ramaderia

- Cal compatibilitzar la presència de l'ós i la ramaderia de muntanya.
- Els tancats elèctrics i els gossos de protecció són molt eficaços per minimitzar danys dels óssos.
- Els danys causats han de ser compensats de manera ràpida i eficaç.
- Cal utilitzar la presència de l'ós per ajudar la ramaderia i recuperar la figura del pastor.
- Catalunya: La mitja d'ovelles mortes per l'ós és de 20 en els últims 11 anys (Generalitat de Catalunya). + Arnes.
- Aragó: En els darrers 10 anys s'han produït 3,6 atacs de mitja amb 1,4 ovelles mortes = 5 ovelles / any (Periódico Aragón).

Què fer quan ens trobem un ós

L'ós bru fuig de l'home quan l'intueix. A més és nocturn, fet que fa quasi impossible trobar-lo. De tota manera hi ha alguns consells davant d'una improbable trobada.

·El més important és que l'ós s'espantarà i voldrà fugir. Els experts recomanen deixar-lo marxar sense espantar-lo.

·En cas de trobar-nos un ós a curta distància, els consells són:

Deixar que l'ós pugui identificar-nos manifestant la nostra presència.

No tallar-li el pas, ni bloquejar les vies de fugida.

Allunyar-nos a poc a poc sense cridar, ni fer moviments bruscos.

No interposar-nos entre una femella i les seves cries.

Ecoturisme

Zones properes on viu l'ós utilitzen la seva imatge amb gran èxit per atraure visitants:

·Serralada Cantàbrica: 170 óssos. Símbol nacional i reclam de natura ben conservada. S'han creat moltes infraestructures turístiques: Casa del Oso, Valles del Oso, Senda del Oso, etc. El cas més conegut és el Parc Natural de Somiedo.

·El Parc Natural d'Adamello Brenta (Alps italians), ha augmentat un 60% els visitants després de la reintroducció.

·El Parc Nacional dels Abruzzo. 40 ósos. L'ós és símbol del Parc. Gran atractiu pels visitants. "Bearwatching".

·Al Pirineu francès l'"ADET Pays de l'Ours" promou el desenvolupament sostenible del Pirineu. Utilitza la imatge de l'ós per valoritzar la zona i els seus productes. Té més de 150 professionals.

Campanyes de DEPANA

Millora de l'acceptació de l'ós:

-Campanya d'educació ambiental "Pirineu Viu".
Joc on-line.

-Web de l'ós actualitzada per millorar-ne la informació: www.depana.org.

-Edició i difusió de tríptics i pòsters divulgatius sobre l'ós.

-Organitzar xerrades sobre l'ós.

-Reunions amb polítics i altres sectors (caçadors, ramaders, hotelers, etc).

-Altres actuacions pendents: "Rutes de l'ós",
"Casa de l'ós".

Suport a l'ós: Catalunya 80%. França 76%.

Campanyes de DEPANA

Millores i protecció de l'hàbitat:

-Plantació d'arbres fruiters per millorar l'alimentació de l'ós: 7 novembre 2009.

-Projecte de pol·linització. Primavera 2011.

-Protecció del seu hàbitat: Parc Natural de l'Alt Pirineu proposat per Depana, Xarxa Natura 2.000, Val d'Aran, etc.

L'ós bru del Pirineu

L'ós és part del Pirineu com els rius, els boscos o les congeses: hi ha estat sempre. Gaudeix de la seva presència.

Moltes gràcies per la vostra atenció.

